

AIDS som juridisk problem.

af Helle Lokdam

Anmeldelse af Viggo Hagstrøm: AIDS som juridisk problem, Oslo 1988.

Med ordene "Når teknologien ikke kan eliminere en samfundstrussel, vil folk let sætte deres lid til juraen", lægges der op til en debat af juraens betydning i HIV og AIDS problematikken.

Bogen "AIDS som juridisk problem" er en veldisponeret og let læselig bog på ca. 100 sider. Den indfører læseren i de retlige problemer, der opstår, når hidtil ukendte fænomener som HIV smitte og AIDS viser sig og på kort tid får et omfang som gør det til væsentlige samfundsproblemer.

Bogen er delt op i tre hovedafsnit: juridiske tiltag mod smittespredning, ansvar for smitteoverføring og diskriminering af HIV-smittede.

Juridiske tiltag mod smittespredning.

I afsnittet om juridiske tiltag mod smittespredning tages udgangspunkt i et lovudkast om tvangstiltag.

Hensigtsmæssigheden i forbindelse med frivillighed og tvang diskuteres. Læger og sundhedspersonale skal gå så langt som muligt for at opnå de smittedes frivillige medvirken til at undgå smittespredning. Tvang må anvendes overfor HIV-smittede, som gennem deres adfærd udsætter andre for væsentlig smittefare eller som udgør en væsentlig passiv smittefare og som ikke selv sørger for nødvendig behandling.

Retssikkerheden tilgodeses ved, at der skal være klageadgang og fuld domstolsprøvelse samt ret til advokatbeskikkelse. Endvidere er tvangstiltagene begrænset til max 30 dage ad gangen og max 90 dages tvangssindlæggelse pr. år. Tvangsbehandlingen, som kan være medicinsk, psykologisk og/eller social kan kun finde sted, hvis formålet er at begrænse smittefaren.

Forfatteren mener ikke, det kan være særlig kontroversielt at et samfund må have adgang til at bruge tvang, herunder frihedsberøvelse overfor rabiate smittebærere.

Da det er adfærden og indstillingen hos gerningsmanden - og ikke nødvendigvis sygdomssymptomer - finder forfatteren, hvilket jeg kan være ganske enig i, at tvangsreaktion bør være straf.

Herved aktiviseres de sædvanlige retssikkerhedsgarantier, og det bliver domstolene, der skal foretage den vægtning af interesse modsætninger, som

foreligger mellem samfundets beskyttelsesbehov og individets krav på og ønske om frihed.

I en diskussion om lægeloven og lægens tavshedspligt fremføres at reglen bør ændres, således at lægen får en ubetinget anmeldelsespligt. Efter min opfattelse er lægens tavshedspligt forbundet med så væsentlige værdier, at jeg finder det særdeles betænkeligt at fravige tavshedspligten i sådanne situationer.

Endvidere, foreslås en adgang til at iværksætte tvangsundersøgelser, når der foreligger en konkret, begrundet mistanke om at en person er HIV-smittet og det kan blive aktuelt med tvangstiltag.

For så vidt angår tvangslæggelser finder forfatteren alene disse bør anvendes, når de kan kombineres med medicinsk behandling.

Under behandlingen af spørgsmålet om registrering fremfører forfatteren, at der kan rejses væsentlige reelle indvendinger mod at indføre et register over HIV-smittede. Hvis der skal være håb om, at flest mulige med risikoadfærd lader sig teste frivilligt, må der sikres mod at personoplysninger kommer på afveje. Forfatteren mener ikke tvangstestning af befolkningen som sådan er hensigtsmæssig. Det drejer sig om en holdningsændring, som ikke opnås ved at tage blodprøver.

Ansvar for smitteoverføring

Overføres smitte ved blodoverførsel på et hospital går forfatteren ind for et objektivt ansvar.

Spørgsmålene om erstatningsgrundlag og -udmåling i forbindelse med smitteoverførsel ved seksuel kontakt, belyses udemærket under en diskussion af vanskelighederne ved at fastsætte opererbare retningslinjer.

Det er vanskeligt at besvare, hvor langt uagtsomhedskravet kan strækkes. På den ene side drejer det sig om yderst farlig adfærd og på den anden side bør ansvaret i privatlivets sfære ikke strammes mere end absolut nødvendigt.

Forfatteren går ind for, at spørgsmålet om, hvorvidt der foreligger uagtsomhed, knyttes sammen med, hvorvidt der er sygdomssymptomer eller ej.

I forhold til et strafeansvar for smitteoverførsel, antages forsættlig smitte, som i Danmark, at falde ind under straffelovens regler for legemsbeskadigelse. For at dømme for uagtsomhed forudsættes, at der er sket en smitteoverførsel. Endvidere antages det, at kravene til om gerningsmanden burde have forstået, at han var smittebærer skal være relativt strenge. Også her spiller sygdomssymptomer en meget væsentlig rolle.

Diskrimination af HIV-smittede

I dette afsnit behandles en række forskelligartede områder, hvor en diskrimination vil kunne finde sted, og fortilfælde fra USA inddrages i diskussionen.

Områderne skal ikke omtales nærmere her, men det skal blot nævnes, at følgende emner behandles: ansættelsesforhold, læger og tandlæger, personforsikring, handlende, restaurationer samt skoler og børnehaver.

Som det fremgår af ovenstående, er bogen et udemærket indlæg også i den danske debat om de juridiske aspekter i forbindelse med HIV- og AIDS-problematikken.

Forfatteroplysninger:

Helle Lokdam er advokat i Århus og formand for Dansk Retspolitisk Forening.